The investigation in the E approaches of Klaipėda Castle

In 2014, the investigation of the E approaches of Klaipėda Castle continued (Fig. 1). The NE edge of the former E ravelin was investigated in trench 8 (16.5 x 3 m, 49.5 m^2) (Fig. 2). A 16th–20th-century cultural layer was found in it. Mixed layers, created in constructing 20th-century industrial buildings and laying utility lines, were discovered down to a depth of 1.2 m in the trench. A 17th–18th-century layer had formed down to a depth of 1.5 m at undisturbed locations. A 0.8–1 m thick cultural layer, which dates to the 16th–17th century based on the finds and that formed in a waterlogged location, was recorded at a depth of 1.4–1.5 m (H_{abs} 0.90–1.00 m) in the trench.

Ramūnas Šmigelskas

Žvalgymai Vilniaus Gedimino kalne

2014 m. vykdyti Vilniaus Gedimino kalno Š bokšto pamatų ir centrinėje piliavietės dalyje esančios ventiliacijos šachtos tvarkymo darbai. Į V nuo keltuvo, po laikina medine konstrukcija yra likę 1940 m. tyrimų metu atidengtos Š bokšto pamatų mūro liekanos. Tvarkymo darbų metu siekta sutvirtinti mūro liekanas jas apmūrijant ir tokiu būdu eksponuoti lankytojams. Nuardžius laikinąjį gaubtą esami mūrai nuvalyti, o aplink juos nukastas plonas grunto sluoksnis. Šių darbų metu vykdyti žvalgymai, žvalgytas bendras 67 m^2 plotas. Š bokšto pamatai atkasti 1940 m., kuomet tyrimus atliko E. ir V. Holubovičiai. Šių tyrimų dokumentacija glaustai pateikta tik 1941 m. straipsnyje (Holubovičiai E. ir V., Gedimino kalno Vilniuje 1940 metų kasinėjimų pranešimas, *Lietuvos praeitis*, Vilnius, Kaunas, 1941, t. I, p. 649–678, I–VII lentelės), o visa tyrimų metu užfiksuota medžiaga yra pražuvusi. Mūrą sudaro 5,7x2,3 m dydžio artima stačiakampio formai P dalis. Pagal Holubovičių pateiktas schemas šis mūras buvęs apie 7 m ilgio. Neaišku, ar tai schemiško vaizdavimo netikslumai, ar statant keltuvą bei klojant komunikaciją dalis šio mūro nuardyta. Šis mūro fragmentas tradiciškai įvardijamas kaip Š bokštas. Savo forma ir matmenimis jis vargiai galėtų būti vaizduojamas maketuose kaip gyvenamasis pastatas. Greičiausiai tai gynybinės sienos vidinėje pusėje buvęs sargybinis bokštelis ar panašios paskirties statinys. Pats mūras savo perimetru apmūrytas plytomis, kurios yra apie 30–32x13,5–14,5x8–9 cm dydžio. Į konstrukcijos vidų sumesti akmenys ar plytų nuolaužos, kurios surištos kalkiniu skiediniu – kiautinė mūro konstrukcija. Už šio mūro yra apie 30 cm tarpas. Šį tarpelį fiksavo ir 1940 m. tyrę archeologai. Toliau prie sienos praeityje, matyt, glaudėsi gynybinė pilies siena. Ji mūryta iš įvairių matmenų akmenų, kurie tarpusavyje rišti kalkiniu skiediniu. Ši siena yra esančios tęsinys, ji iš V pusės nuardyta. Jos pamatų likučiai aptikti tiriant perkasą iki projektinio gylio. Ties šia vieta siena daro lankstą. Pati siena yra apie 1,9–2,3 m pločio. Sienos mūro R dalis yra nuskilusi – kiek labiau į R pusę. Tikėtina, kad deformacija galėjusi įvykti statant keltuvą į kalną. Iš karto už sienos yra, kaip manoma, kontraforso mūro fragmentai, 1940 m. tyrimų metu įvardyti kaip atrama. Atidengtas mūras LNM lėšomis buvo užfiksuotas 3D lazeriniu skaneriu (1 pav.).

Į V nuo atidengto mūro buvo tiriama netaisyklingos formos perkasa – iš viso 10,5 m^2 plotas. Tyrimai vykdyti iki projektinio 60 cm gylio. Siekta nustatyti, ar nuardyta gynybinės sienos dalis jungiasi su po laikinu gaubtu buvusia jos

mūrine dalimi. Tyrimų metu fiksuotas tik suardytas kultūrinis sluoksnis su XX–XXI a. šiukšlėmis, tarp kurių aptiktas arbaleto strėlės antgalis (2 pav.) bei pora XVII–XVIII a. datuojamų plokštinių koklių fragmentų. Nustatyta, kad gynybinė siena jungėsi su į R nuo tyrimo ploto esančiu mūro konstruktyvu.

0 3 m

1 pav. Š bokšto mūro konstrukcijos. UAB „Terra modus“ ortofotografija.

Fig. 1. The masonry structures of the N tower.

0 3 cm

2 pav. Arbaleto strėlės antgalis. R. Šmigelsko nuotr.

Fig. 2. The crossbow bolt head.

Taip pat vykdyti archeologiniai žvalgymai kalno centre, kur kalno viršuje iškyla ventiliacijos šachta iš po kalnu įrengtos slėptuvės. Šioje vietoje tyrimai vykdyti jau 1995 m. vadovaujant dr. G. Rackevičiui. Čia žvalgytas 10,5 m^2 plotas, archeologinių radinių ir sluoksnio neaptikta.

The survey on Gediminas Hill in Vilnius

In 2014, a survey was conducted at the site of N tower on Gediminas Hill in Vilnius. An investigation had been conducted at this same site in 1940. After cleaning off the masonry wall, it was recorded using a 3D laser scanner (Fig. 1). A survey was also conducted in the central saddle area where a ventilation shaft for the refuge under the hill had been dug.

A trench was excavated down to a depth of 60 cm to the E of the N tower. It was determined that masonry fragments of defensive wall have survived under the ground and are connected to the masonry structures unearthed in 1940. No archaeologically valuable cultural layer was reached during the investigation and only a crossbow bolt head was found (Fig. 2).

Gintautas Zabiela,
Egidijus Abromavičius,
Rokas Kraniauskas,
Miglė Urbonaitė,
Edvinas Ubis

Klaipėdos pilies rytinės kurtinos vietos tyrimai

2014 m. liepos–lapkričio mėnesiais BRIAI vykdė Klaipėdos piliavietės (Pilies g. 4A, UK 10303) R kurtinos vietos detaliuosius archeo-